

TANA INFO

Information om Tana älv för fritidsfiskare

***Jord- och skogsbruksministeriet
Lappland NTM-central/enhet för fiskerihushållning
LUKE/Tana älvs fiskforskning***

2017

I Allmän presentation av området

Tana älv är en 250 km lång subarktisk gränsälv mellan Finland och Norge. Islossningen i älven sker i slutet av maj. Efter islossningen följer en kraftig vårfloed på grund av att flodområdet saknar större insjöbassänger som skulle jämna ut flödestoppen. Vattenytans snabba växlingar är karakteristiska för Tana älv: på våren fördröjer de laxfiskets början och under sommaren försvårar de den lokala fångsten av lax med pata.

Laxbeståndet i Tana älv förökar sig naturligt och det bevaras och utvecklas med fiskeriets regleringsmetoder. Tana älv är den största och mest producerande naturliga laxälven i Nordeuropa, vilket gör att älv- och kustfiske fortfarande i betydande grad är möjligt i älven. Laxfångsten i Tana älv har de senaste åren varit 15–20 % av den totala laxfångsten i de europeiska älvarna. De bästa laxfångsterna i Tana älvs vattendrag (250 ton) fick man åren 1975 och 2001. Laxbestånden i Tana vattendrag varierar naturligt och på samma sätt som i andra nordliga laxälvar. Laxbestånden i Tana varierar regelbundet och en god fångst får man med 8–9 års mellanrum. Efter år 2003 har laxfångsterna emellertid varit mindre än den genomsnittliga fångsten på lång sikt (127 t), och inget klart rekordår har statistikförts för laxfångsten. Restriktioner för havsfiske och minskat fiske på lax har lett till att en betydande del av den lax som produceras i Tana älv redan kan fångas i älven. Laxen från Tana älv vandrar till ett utbrett område i Nordatlanten. Största delen av lax med många havsår växer i Norska havet, en del i området vid Färöarna och en liten del så långt borta som vid Grönlands östkust.

Laxen i Tana älv är en mångformad ädelfisk som under tusentals år anpassat sig till vattendraget. Laxen tillbringar i genomsnitt sina fyra första år i älvsmiljön, därifrån den vid 17 centimeters längd och 30 grams vikt vandrar ut i havet som s.k. smolt. I havet ökar laxen snabbt i vikt, på ett år ökar laxens vikt till 1–2 kilo och fisken kallas ”tidde”, efter två år har de nått 3–7 kilo och kallas ”luossajuolgi” och efter tre år väger de omkring tio kilo och har en längd på en meter och kallas ”luossa” (lax). Havslaxarnas ålder är 1–5 år. Andelen laxar som återvänder för att leka har märkbart ökat på 2000-talet och var 7 % år 2011. Trots intensivt fiske förekommer det över 10 år gamla individer i laxbeståndet. Årligen fångas det ett flertal laxar med en vikt på över 20 kilo i Tana älv.

Tanadalen är ett område med urgammal samekultur. Områdets ekonomi har sedan gammalt grundat sig på naturnäringar: fiske och renskötsel. Under århundradenas lopp har samerna i äldvalen utvecklat näringar som kompletterar varandra och är i harmoni med naturen och årscykeln. Ännu idag skaffar sig många av invånarna i Tanadalen sin utkomst från flera olika källor. En övergång till servicenäringar kan emellertid observeras: i stället för att sälja laxar säljs det laxfiske och vid sidan om ripbröst säljs det ripjakt.

Under 1950-talet förbättrades förbindelserna till Tana äldval väsentligt, vilket även innebar att fisketurismens betydelse ökade. Laxen är fortfarande en betydelsefull inkomstkälla för befolkningen i området även om ingen längre lever enbart på försäljning av laxkött. Laxen är dock en mycket viktig husbehovsfisk i många lokala matlag och laxfisket har immateriella värden som inte kan mätas i pengar. För många fisketurister har Tana älv blivit en tradition, nästan som en ”sjukdom”, som varje sommar bryter ut med åtminstone ett ”anfall”. Fisketuristens önskedröm är att få en lax, men för många räcker det redan med ”möjligheten att få den där stora”. Den psykiska avkopplingen i en annorlunda atmosfär och den fysiska ansträngningen vid laxrodden har allt oftare blivit sinnebilder för de positiva känslorna laxfisket i Tana älv väcker och orsaker till att återkomma.

II Fiskevårdsavgiften

Om du är en fiskare i åldern 18–64 år, ska du betala en fiskevårdsavgift enligt den nya lagen om fiske.

Registrering och betalning av fiskevårdsavgiften

Fiskevårdsavgiften är personlig. Enligt lagen om fiske ska den som betalar fiskevårdsavgiften och själva betalningstransaktionen införas i registret över fiskevårdsavgifter. Detta kallas registrering. I samband med betalningen efterfrågas fiskarens namn, kontaktuppgifter och födelsetid (inte personbeteckning).

Det är möjligt att betala fiskevårdsavgiften för någon annan, varvid den som betalar avgiften ska registrera sig i tjänsten och uppge de begärda uppgifterna för den/de fiskare vilkas avgift personen betalar.

Priser:

- 39€/kalenderår
- 12€/7 dygn
- 5€/dygn

Registrera dig och betala fiskevårdsavgiften i webbutiken Eräluvat.fi, via telefontjänsten, på närmaste betalningsställe som säljer tillstånd eller i R-kioskerna. Vid köp från R-kiosken tillkommer en expeditionsavgift på 3€.

I webbutiken kan fiskevårdsavgiften betalas direkt med de vanligaste betalningssätten.

För att få fiska i Tana älv måste alla fiskare (också roddare och alla som deltar i fisket) utöver fiskevårdsavgiften även skaffa ett särskilt fiske-tillstånd för Tana älv.

Vid fiske i gränsälvmrådet tillämpas i fråga om fiskevårdsavgiften den parts lagstiftning, på vars område tillståndet löses ut. Det innebär således att det för ett tillstånd som köps i Finland endast uppbärs fiskevårdsavgift i Finland. För ett tillstånd att fiska från båt eller strand som köps i Norge, ska fiskevårdsavgift betalas till norska staten.

Övervakare av fiske i Tana älv:

Jorma Harlin	+358 (0)40 843 9093
Juha Valle	+358 (0)40 180 1588
Niilo Aikio	+358 (0)40 861 9052

Niilo Rasmus +358 (0)40 843 9094

Broschyren Tana Info finns även på: www.elykeskus.fi/lappi

III Bestämmelser för utsocknessom fiskar i Tana älv

För Tana älvs gränsålsområde gäller ett avtal från år 2017 mellan Finland och Norge om fiske i Tana älv och den fiskestadga som utgör en del av avtalet. Fiskestadgan gäller fiske i Tana älvs vattendrag på gränsålsområdet.

Allmänna bestämmelser

Bestämmelserna i fiskestadgan tillämpas på de delar av Tana älv, Enare älv och Skietshamjokka älv som hör till Finland och Norge och till den del som dessa älvar utgör riksgrens mellan Finland och Norge.

Fiske är tillåtet från den 10 juni till utgången av den 10 augusti.

Fiskedygnet vid fiske från strand inleds klockan 23 och upphör följande dag kl. 16 finsk tid.

Fiskedygnet vid fiske från båt börjar kl. 19 och upphör följande dag kl. 19 finsk tid. Vid fiske från båt mellan kl. 19–07 ska det alltid finnas en lokal roddare med i båten. I Alakönkä i området mellan Boratbokca och Bildanguoika ska det alltid finnas en lokal roddare i båten. **Det är inte tillåtet att fiska från strand med tillstånd för fiske från båt!**

Veckofredning är i kraft under hela fiskerisäsongen från söndag klockan 19 till måndag klockan 19 finsk tid.

Fiskaren är skyldig att anmäla sin fångst. Fångstanmälan ska göras också i det fallet att någon fångst inte fås.

Fiske är tillåtet endast med spö och lockbete. Användning av räkor, betesfisk och mask som lockbete är förbjuden.

Minimimått för lax, laxöring, sjöröding och harr är 30 cm. Fiskens längd mäts från fiskens käkspets till yttersta änden av stjärtfenan. Fisk under minimimåttet ska utan dröjsmål släppas tillbaka i vattnet oberoende av om fisken är levande eller död.

Vraklax är mager lax i dålig kondition som lekt i älven hösten innan och som vandrar tillbaka mot havet. Vraklaxen är fridlyst och ska utan dröjsmål släppas tillbaka i vattnet.

Främmande arter som fås i fångst – t.ex. puckellax och regnbågsforell – ska genast dödas.

Fisketillstånd

Alla som fiskar eller deltar i fiske (även roddare) inom Tana älvs, Enare älvs och Skietshamjokka älvs fiskeområde ska ha ett fisketillstånd. Fisketillstånd kan köpas från Finlands eller Norges webbutiker på adresserna www.tenonkalaluvat.fi och <https://tana.lakseeelv.no/welcome.php>. Fisketillståndet är personligt och det kan inte säljas vidare eller överföras på en annan fiskare.

Tillstånden för fiske från båt och strand är kvoterade per vecka och i fiskezoner och de har indelats i dagliga fiskedygn. Zonerna följer Finlands andelslagsindelning. Information om tillgången på tillstånd för olika veckor och fiskezoner finns i de webbutiker som säljer tillstånd och den aktuella situationen uppdateras på webbutikens sidor. Tillstånden som säljs för att få fiska från båt och strand har delats mellan Finland och Norge. I Finlands tillståndsbutik finns också en direkt länk till den norska tillståndsbutiken och tvärtom.

Tillstånden köps i webbutiken och det egentliga tillståndet skrivs ut på plats på Tana älvs tillståndsförsäljningsställen. Tillståndet skrivs ut med hjälp av den kod som fås i samband med köpet av tillstånd. Tillstånd som köpts från tillståndsbutiken skrivs ut vid ett tillståndsförsäljningsställe på finska sidan. Tillstånd som köpts från den norska webbutiken skrivs ut i Norge. För utskrivning av finländska tillstånd uppbärs ett arvode på 2 euro.

En lista på tillståndsförsäljningsställena finns på baksidan av broschyren.

I samband med att ett tillstånd skrivs ut granskas vid tillståndsförsäljningsstället att fiskeredskapen fyller kraven på renhet i Tana älvs vattendrag. Det är mycket viktigt att redskapen är rena, så att spridningen av den ödesdigra laxparasiten Gyrodactylus salaris i Tana älvs vattendrag kan förebyggas också framöver.

Priserna på tillstånd för fiske från båt i euro:

Period	Nuorgam	Vetsikko	Utsjoki	Outakoski and och Enare älv
10.6.– 16.6.	50	50	60	60
17.6.– 23.6.	50	60	60	60
24.6.– 30.6.	50	80	60	60
1.7.– 7.7.	50	80	60	60
8.7.– 14.7.	50	80	50	60
15.7.– 21.7.	50	60	50	60
22.7.– 28.7.	50	60	50	60
29.7.– 4.8.	50	60	50	60
5.8.– 10.8.	50	50	50	60

Tillståndet för fiske från båt gäller både i Finland och Norge, vilket innebär att det ger rätt att fiska utmed hela älven inom den aktuella fiskezonen. Tillstånd för fiske från båt ger inte rätt att fiska från strand.

Priserna på tillstånd för fiske från strand i euro:

Period	Nuorgam	Vetsikko	Utsjoki	Outakoskis huvudfåra	Inare älv
10.6.– 16.6.	45	40	45	60	40
17.6.– 23.6.	45	50	45	60	40
24.6.– 30.6.	45	60	45	60	40
1.7.– 7.7.	45	60	45	60	40
8.7.– 14.7.	45	60	35	60	40
15.7.– 21.7.	45	50	35	60	40
22.7.– 28.7.	45	50	35	60	40
29.7.– 4.8.	45	50	35	60	40
5.8.– 10.8.	45	40	35	60	40

Avvikande från ovan stående priser uppbärs för ett tillstånd att fiska från båt för en person under 18 år en avgift på 40 euro/dygn och för ett tillstånd att fiska från strand 25 euro/dygn.

Ett tillstånd att fiska från strand är i kraft i det land där det köpts. Med ett tillstånd att fiska från strand som köpts i Finland får man således endast fiska inom den fiskezon som det finländska tillståndet ger rätt till.

I älvmyningarna till de laxrika biälvarna till Tana älv och Enare älv har fisket begränsats med en specialbestämmelse som gäller både fiske från båt och från strand. Fiske är förbjudet på 200 meters avstånd från den laxrika biälvens mynning. Fredningen av Akujoki, Levajoki och Laksjoki sträcker sig 300 meter från bilälvens mynning.

Biälvar som omfattas av begränsningen på finska sidan är:

I Tana älv: Vetsikkojoki, Utsjoki, Kuoppliasjoki, Niljoki, Akujoki

I Enare älv: Karigasjoki, Vuomajoki

Biälvar som omfattas av begränsningen på norska sidan är:

I Tana älv: Laksjoki, Levajoki, Baisjoki, Valjjoki, Karasjoki

I Enare älv: Iskurasjoki, Gorzejoki

Flugfiske från stranden

Tillstånd för fiske från strand berättigar till fiske med spö eller fluga utan flöte eller kastvikt, dvs. med de redskap som är avsedda för det. I gränsälvsområdet är flugfiske från stranden tillåtet utmed hela älven med undantag för älvmyningarna till ovan nämnda biälvar. Tillstånd för fiske från stranden gäller inom en fiskezon och endast i det landet där tillståndet har köpts.

Fiskare under 16 år får även fiska från stranden med fluga eller flöte, dvs. använda flugfiskeredskap som kräver kastkunskaper.

Kastfiske från stranden

Fiske från stranden är tillåtet i Enare älv uppåt från Matinköngäs och i hela Kietsimäjoki. Dessutom är kastfiske tillåten enligt skyltarna i terrängen på särskilda områden i Matinköngäs, Yläköngäs och Alaköngäs. Inom områden för kastfiske är fiske från stranden tillåtet med fluga med hjälp av flöte och kasttyngd.

Fiske från båt

Det är möjligt att bedriva laxfiske från roddbåt inom hela gränsälvsområdet förutom i de ovan nämnda biälvarnas mynningar. Ett tillstånd att fiska från båt är i kraft inom en fiskezon på bägge ländernas område, dvs. fiske från roddbåt kan bedrivas utmed hela älven.

Vid fiske från båt mellan klockan 19-07 ska det i båten finnas en lokal roddare. I Alaköngäsområdet mellan Boratbokcá och Bildanguoika ska det alltid finnas en lokal roddare i båten.

Vid fiske från båt får samtidigt användas högst tre spön och vart och ett får ha en lina eller ett bete.

Andra begränsningar i fiske från strand och båt

1. Det är förbjudet att fiska och att lägga ut redskap från båt med motorn igång och från båt som är förankrad i ström.
2. Fiske är förbjudet på inre sidan av dammledare och inom områden som är närmare än 50 meter från dammens mynning eller närmare än 10 meter från dess sidonät
3. Det är förbjudet att fiska på närmare än 10 meter från stående nät.
4. Det är förbjudet att fiska från bro.

IV Fångst INFO

Tana älv besöks årligen av cirka 8 000 fisketurister. Fiskesäsongen 2016 besöktes Tana-Enare älv av cirka 7 300 fisketurister och av cirka 900 fiskeentusiaster under 18 år som inlöst ett ungdomstillstånd. Sammanlagt köpte fisketuristerna 31 300 fiskedygn, av vilka ungefär hälften var dygn för fiske från roddbåt. En fisketurist fiskade i medeltal i 4,3 dygn vid Tana älv. På Finlands sida av gränsen löste ortsborna in 680 fiskekort för Tana älv. En del av ortsborna har även rätt att fiska med traditionella fångstmetoder: fiske med drivgarn, stående laxnät och pata.

Tana älvs laxfångst är i medeltal 126 ton.

Sommaren 2016 fångades 85 ton lax i Tana älv, vilket var 33 procent mindre än den genomsnittliga fångsten under statistikperioden (åren 1972–2015). Laxfångsten på den finska sidan av Tana älv var sammanlagt 48,5 ton. Den delades av ortsborna (24,6 ton), fisketuristerna (21,7 ton) och av övriga fiskare från annan ort (2,2 ton). På finska sidan fångades 29 procent med traditionella lokala nätfångstredskap och 24 procent som spöfångst av ortsborna. I biälvarna utgjorde spöfångsten för utsocknes som idkade spöfiske av lax 2 procent av den statistikförda laxfångsten. Fisketuristernas andel av laxfångsten var 45 procent av laxfångsten på den finska sidan.

Tana älvs laxstam som lever i naturliga förhållanden sköts genom fiskereglering

Internationella avtal, fiskeavtalen för vattendragen mellan Finland och Norge och organisationen för bevarande av laxen i Nordatlanten (NASCO) förpliktar till insamlande av uppföljningsuppgifter. I Finland ansvarar Naturresursinstitutet (Luke) för insamlandet av undersökningsuppgifter. Fiskeristatistiken är en viktig del av forskningen av laxbeståndet och ger värdefulla uppgifter förutom om fångsten även om förändringar i laxfisket i olika älvmråden.

30 §.

Fångstanmälan till registret.

Fiskare är skyldiga att anmäla varenda lax, havsöring och havsröding som fångas till Tana älvs elektroniska fångstregister.

Fångsuppgifterna ska ges på webbsidan Tenonkalaluvat.fi, på vilken man loggar in med samma personliga användarbehörighet som när tillståndet köps.

I listan med fisketillstånd (under ”Lupasi”) ändras tillståndets status när tillståndet upphör till ”Odottaa saalistietoja”)

Under länken öppnas en blankett för lagring av det aktuella tillståndets fångstsuppgifter. Av tillståndsuppgifterna lagras fisketiden, fiskezonen och typ av tillstånd (från båt eller strand) automatiskt i fångstregistret.

Om du så önskar kan du anmäla fiskestället närmare genom att välja fiskestället i listan.

Fångad lax och havsöringar ska uppges enskilt. Varje fångad fisk ska anmälas endast en gång, dvs. ett eventuellt roddlags gemensamt fångade fiskar ska anmälas till registret endast en gång!

I fångstregistret lagras följande uppgifter om fångad fisk och fiskesättet: fiskart, fiskens vikt, längd, kön, bete (drag/fluga).

Om lax eller havsöring släpps fri, väljs punkten ”Päästetty vapaaksi” och en bedömning av fiskens vikt eller längd kan ges under ”Lisätietoja”.

Fisk under minimimått eller vrakfångst behöver inte anmälas.

Om ingen fångst fåtts anmäls ”Ej saalista”.

Noggrannare fångstanmälningsanvisningar finns på Tenonkalaluvat.fi.

V Fiskeseder

Båtfisket i Tana älv har under tidernas förlopp blivit uppdelat i roddområden, s.k. pooler. De är inte utmärkta på något särskilt sätt utan respektive område bildas av något visst lugnvatten i älven, en hölja eller ett fors- eller strömvavnitt. Traditionellt samlas sportfiskarna i den övre ändan av roddområdet. Därifrån startar sedan båtlagen i tur och ordning sin fiskefärd. Särskilt under rusningstid på vattnen är principen med fiskestart i tur och ordning den enda möjligheten att ge alla tillfälle att fiska. Den fiskare som kommer först till vänteplassen får börja som den första på älven. Det finns även andra "gentlemannaregler" förknippade med laxrodden på Tana älv som det är skäl att höra sig för innan fisket inleds.

Vid fiske från båt används så gott som alla typer av lockbete. De oftast använda är fluga och wobblers. Det lönar sig att fästa uppmärksamhet vid hur lång lina man har ute. Cirka 15 meter är tillräckligt. Då kan man få lockbetet att så exakt som möjligt flyta förbi de förmodade platserna för hugg. Vid fiske från båt är det alltid en god idé att följa med de erfarnares arbete på älven en stund. I problematiska situationer på älven kan laxroddare som ror för första gången be husbonden på logiplatsen om råd.

Den populäraste flugfiskeplatsen är Alaköngäs, men det finns fina platser för flugfiskare även på annat håll än vid Alaköngäs.

Vid kast från stranden under trängseltider gäller samma regler för uppträdande som vid roddfisket. Var och en fiskar i tur och ordning på respektive kastplats, i regel cirka 15 minuter åt gången.

- Respektera andra fiskares och den lokala befolkningens rättigheter och traditioner. Kom ihåg att du med ditt uppträdande kan inverka på din egen och andra människors trivsel. Glöm onödig brådska och njut av Tanaälvdalens exceptionella landskap, urgamla samiska kulturtradition samt laxfiske!

- Till de många fisketraditionerna i Tana älv har i Finland hört att strandfiskaren väjer för den som fiskar från båt. Vid fiske från strand ska man undvika att vada i onödan, speciellt vid populära roddlinjer för fiske från båt. Laxen hugger många gånger alldeles vid stranden. Även de som fiskar från båt måste då de rör och då de stiger upp längs älven med båten respektera strandfiskarnas rättigheter och undvika onödig störning.
- Stränderna längs Tana älv är huvudsakligen privatägda och de allmänna regler som berör rätten att röra sig fritt i ett område måste beaktas. Hemfriden för älvdalens invånare måste respekteras, vilket bl.a. innebär att man inte utan tillstånd får gå över en gårdsplan.
- En fisketurist kan ta i land med båt på den norska stranden för att sträcka på benen i väntan på den egna roddturen. Det är emellertid inte tillåtet att slå upp läger utan markägarens tillstånd.
- **Alla fiskare ombeds följa principen om måttlighet och bära sitt ansvar i skyddet av laxbestånden. Framför allt stora laxhonor bör sparas.**

VI Stoppa laxparasiten Gyrodactylus salaris

Parasiten Gyrodactylus salaris utgör inte något problem för Östersjöloxens del, men för laxbestånden i de älvar som rinner ut i Atlanten är den ett stort hot som inom ett par år kan förstöra den naturliga produktionen av lax. I Norge påträffades den här parasiten för första gången år 1975. Efter det har laxbestånden ödelagts i omkring 40 älvar. Parasiten är en på fiskar förekommande ektoparasit, som inte är mer än 0,5 mm lång och därför inte kan ses med blotta ögat. I första hand skadar parasiten stirren och det vandrande laxynglet. Den förstör laxynglets skinn och exponerar på så sätt ynglet för bakterie- och svampangrepp. Parasiten sprider sig genom direkt beröring från fisk till fisk, men också genom förmedling av vatten och fångstredskap.

Det är ytterst viktigt att förhindra laxparasiten från att sprida sig och därför behövs alla laxfiskares hjälp (JSM/förordning 1376/2004).

I Finland och Norge är det obligatoriskt att desinficera alla redskap och all utrustning som använts för fisket, ifall de inte är helt torra.

A. Medför inte levande eller döda fiskar från andra vatten till området.

B. Det är förbjudet att använda betesfisk då du metar, pilkfiskar eller fiskar med spö i vattenområden i övre Lappland.

C. Fiska bara med rena redskap. Försäkra dig om att dina fiskeredskap är helt torra eller desinficerade före användning.

Desinficeringsplatser:

– alla platser där fiskekort för Tana älven säljs (se baksidan).

– Fiskehamnen i Enare

– Neste-servicestationen i Enare

– Seo-bensinstationen i Ivalo (Kerttujoja)

– Sevetin baari (Sevettijärvi)

D. Rensa fisken vid det vattendrag där den fångats. Kasta inte rensavfallet från fiskar i älven eller på stranden.

VII Tana älvs försäljningsställen, där tillstånd som köpts från webbutiken kan skrivas ut

Försäljningsställe	Telefonnummer
Kalastajan Majatalo Karigasniemi	040 484 8171
Juha Lohi Seitala	(016) 676 405 0400 894 114
Tenon Tunturituvat Ky Tanssijoki	040 753 3818 0400 167 521
Tenon Kalastus- ja Eräpalvelu Yläköngäs	0400 188 467
Lomakylä Valle Utsjoki	0400 948 210
Uulan Säästö Utsjoki	(016) 677 105
Tenon Lohituvat Niemelä	(016) 677 138 040 587 9097
Pub Restaurant Rastigaisa Utsjoki	040 700 8154
Vetsituvat Vetsikko	0440 678 805
Vetsikos campingstugor Vetsikko	0400 617 016
Tenon Lohiranta Niittyrinta	040 671 5800
Nuorgamin Lomakeskus Nuorgam	0400 294 669

VIII Respekt för naturen och miljön

Allemansrätten tillåter att man rör sig i naturen men i de nordliga områdena förnyas växtligheten och trädbeståndet ytterst långsamt. Omkring 90 procent av Tana älvs strandområden är i privat ägo, vilket innebär att det krävs markägarens tillstånd för att få slå läger eller göra uppeld.

- *Lämna inte kvar skräp i naturen*
- *Var artig och beakta andra både på vatten och på land*
- *Kom ihåg allemansrätten och -skyldigheterna*

Trivsamma stunder vid Tana!